

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Preporučena se pisma tiskaju po 6 orod. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nr., za svaki redak više 6 nr.; ili u slučaju opsevnije za pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštom napuštajući odgovorno pismo na administraciju. Naše Sloge. Imo, presime i naj. bitna poštu valja točno osnačiti.

Komu list nedodje na vrijeme, neka to javi odpravitelju u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvane napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rasta male stvari, a neologu sve pokrvari. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka arku.

Dopisi se vraćaju ako neplaćaju.

Nobilijogvanilistovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2 1/2 i 1 sa polgod. Istan. carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredništvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Pedesetgodišnjica biskupovanja Lava XIII.

Javili smo u zadnjem broju u kratko, u koliko nam je to prostor lista dopuštao, kako će dne 19. t. m. sav katolički svijet svečano proslaviti pedesetgodišnjicu biskupovanja velikoga pape, sv. Otača Lava XIII. Tako i bi! U svih pet dijelova svijeta, kamo je zanešena istina naše sv. vjere, proslavili su svi puci, svaki u svojem jeziku, najsvetranije riedki događaj u katoličkoj crkvi.

Nu nebijahu samo katolici i kršćani dionici toga slavija, već dapače isti nekršćani. Okrunjene glave svega svijeta požurilo se, da čestitaju i dragocione darove doprinesu vidljivoj glavi katoličke crkve, namjestniku Kristovu na zemlji, najslavnijemu živućem vladaru.

Sav naobraženi svijet, bez razlike vjere, stuje duboko a cieni visoko velikoga papu radi Njegovih izvanrednih kriepostih i vrlnah. Svi narodi naziru u Njemu muža zauzeta i radeća za slobodu i prosvjetu čovječanstva. Svojimi neumrlimi episi, poslanicama i enciklikama tumači On i riešava najzamrenija dnevna pitanja, koja zadaju svetovnim vladarom, državam i društvu trista jada. Njegov neprestani rad neograničuje se samo na čisto vjerska pitanja, već razpravlja On također uztrajno, mudro i oprezno i svjetske stvari, kojim nisu dorasli niti najveći umnici i učenjaci.

Opravdana je dakle ona vrća

ljubav i iskrena ođanost katoličkoga svijeta, koju izkaza glavi katoličke crkve, slaveć dne 19. t. m. širom zemaljske kruglje pedesetgodišnjicu biskupovanja Njegove svetosti. Ali kolika mora da bude ljubav, ođanost i zahvalnost do sv. Otača slavenkih plemena, napose nas Hrvata, kojim je dobrostiv i sklon poput Njegovih velikih predšastnika Ivana VIII., Inocenta IV., Urbana VIII. itd. itd., koji su podiili ili potvrdili našim predjedovom riedke povlastice o porabi slavenškoga jezika u bogosluzbi, kako je to umno i temeljito u podlistku ovoga lista raztumačeno i dokazano.

Kao pravi naslienik najvećih rimskih papa brine se On neprestano za dobrobit slavenkih plemena. Enciklika „Grande munus“, blagdan slavenških apostola sv. braće Cirila i Metoda, štampanje glagoljskoga misla, itd. itd. nedvojbeni su dokazi kako su Mu sreću prirasli katolici slavenkih plemena u obće, napose mi Hrvati, koje je Njegov predšastnik i imenjak Lav X. nazvao „najjačim štitom i bedemom kršćanstva“.

Da, u velikom papi Lavu XIII. najviru Slaveni katolici ne samo vidljivu glavu katoličke crkve i namjestnika Isusova na zemlji, već također zaštitnika njihovih povlastica, velikog dobročinitelja, pravog Otača.

Oni su mu za to osobito zahvalni, iskreno odani i vruća im je želja, da Svevišnji još dugo uzdrži čila i zdrava neumrloga papu, Njegovu svetost Lava XIII!

PODLISTAK.

Slavenski jezik u liturgiji u Istri.

(Nastavak.)

Sada, kad nam gospodin kritičar do naša ugodnu viest, da episi one sinode obstoje i kad nas on sam uvjerava, da bijaše odredba onih sedam ispitatelja učinjena pod dekretom „o sudih i ispitateljih sinodalnih“, bit ćemo jasniji i reći ćemo mu otvoreno, da je u ovom sinodu bilo imonovane sedam ispitatelja ne samo da sude homiliju, katehizmu i okegegu slavenkih svećenika, nego i da ispitaju u obće njihovo znanje i njihove sposobnosti i to s jedinstavnoga razloga, jer nisu poznavali latinski ni talijanski jezik, kako je to prije spomenuo biskup Cezar de Nores, kako to svjedoči ne samo Ivan IX. Lipoman u svojem izvještaju godine 1601., gdje tvrdi, da svećenici njegove biskupije osim knjiga pisanih ilirski, nisu upotrebljavali nikakvih drugih knjiga latinskih ili talijanskih, i u onom godinu 1604., gdje voli, da njegovi glagoljaši „ue razumiju ni latinskoga ni talijanskoga jezika, nego ni ilirski“ — nego i biskup Petar III. de Grassi, neposredni predšastnik Mazzoleni-jov.

I doista ovaj biskup Petar pišu u svojem izvještaju sv. stolici dne 17. novembra 1780., dakle samo tri godine prije obdržavanja biskupskoga sinoda: „koll žup-

nici toli službenici itd. ustanovljuju se po biskupu posile preduzetih potrebitih ispita i pošto se obavi što valja po pravu obavit, samo tom razlikom, da se župnike, koji su dušobrižnici u gradovih, ispituje latinskimi nariečjima, za one pako, koji se daju u ladanjske župe, je običaj, da se ispituju ilirskim jezikom“.

Uz takovo nepobitno listino i povjestno činjenje, nek se sudi, tko uzimlje na lahko povjeste, mi ili oni, koji pustiv a vide činjenje i izkriviv riječi, doklamuju sa nekom emfazom, da glagoljica nije po pravu u Istri nikad obatojala!

Nego da se pokaže sa koliko razloga se naš Cicoron diči kao povjestno-kritički učenjak, idomo dalje i utvrdjujemo, da je u XVIII. stoljetju u porečkoj biskupiji obatojalo u istinu 19 žup posve glagoljskih, i da su nepobitno ono dvo činjenice, koje je on, kao točan poznavalac po vjesti domovini a, označio kao enblazan, to jest, da se je u katodrali citablanovskoj na blagdan zaštitnika sv. Polagija novokoj na blagdan zaštitnika sv. misa, i da pjevata glagoljski svečana sv. misa, i da treodorovi svako jutro misli slavenkim jezikom jednu sv. misu u crkvi sv. Toma u Kopru, osim što su glagoljski obavljali službu božju u crkvi sv. Grgura.

Na prvo. U Rimu u muzeju berglijanskom za širenje vjere nalazi se pod „Miscellanea Joannis Pastriti“ pod slovom N. red. VI. br. 3 rukopis „o postanku, značaju, nastavljanju, pisanju, tiskanju, porabi i mjestih misla, brevijara, ilirskorimskoga i slonih službah božjih, i o narodu, kako se ima razumjevati ono, što je pisano i tiskano, i kako se ima novu

Resolucija

zastupnika prof. Vjekoslava Spinića o uređenju srednjih škola u alpinskih zemljah i Primorju, postavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 4. februara 1893., i njegovo obrazloženje.

Vieska kućo!

Prijavio sam se za ried samo za to, da predložim resoluciju. Ipak du predpostaviti nekoliko riedi, da ja podkripim. Spomenuo sam već kod razprave centralne školske uprave, da Sloveni i Hrvati alpinskih zemalja i Primorja ne imaju niti jedne jedinice gimnazije, niti jedne jedinice realko, u kojoj bi se posve aljivenski ili hrvatski podučavalo (Čujte! Čujte! sa strane emulijonika), da su samo u Kranjskoj tri, a u Štajerskoj jedna gimnazija, na kojih se djelomice također slojivenski podučaje, a da nema u Koruškoj venki ni Primorju niti jedne jedinice srednje škole, na kojoj bi se niti djelomice slojivenski ili hrvatski podučavalo. (Čujte! Čujte! sa strane emulijonika).

To je žalostno ali žalibože istinito, a gospoda, koja nisu toga, da tako ročem, vidila, koja toga iz vlastitoga iskustva ne znadu, mogu se o tom uvjeriti, ako prolistaju proračun ministarstva bogostovja i nastave.

Da je to nečuvana nepravdost, ne trebam dokazivati. Hrvati i Sloveni ne državljeni one pole monarkije, koja je u ovoj kući zastupana. I za nje postoje zakon, koji bijahu u ovoj kući predloženi i koni, koji bijahu u ovoj kući potvrđeni. U od Njegovoga Veličanstva potvrđeni. U svih zakonih sadržano su dužnosti i prava također za Hrvate i Slovene kao i za ostale državljane. Dužnosti izvršuju Hrvati i Sloveni, morala bi dakle i prava za nje valjanost imati.

Pravo, da plemo Hrvata i Slovenaca zadobije sredstva za naobrazbu u svojem vlastitom jeziku, ustanovljeno je u poznatom temeljnom državnom zakonu 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 142, i to u članku 19. odstavak 3. Ta zakonska ustanova ne čini nikakve iznimke za Hrvate i Slovene, mora dakle — opetujem — također za nje valjanost zadobiti.

Dužnost, da pravo zadobije valjanost i za Hrvate i Slovene, ima, usljed § 12.

drugoga temeljnoga državnoga zakona od 21. decembra 1867. D. Z. L. broj 145, školska uprava, u koje djelokrug spadaju škole i školske stvari.

Ako ima Solnograd sa 168.000 stanovnika višu državnu gimnaziju i višu državnu realku; ako ima Voralberg sa 105.000 stanovnika višu realku gimnaziju; ako imaju Nijemci Štajerske, 847.000 na broju, četiri državne više gimnazije i dvie državne više realko; ako imaju Nijemci Koruške, njih 254.000 dvie više gimnazije i jednu višu realku; ako u Kranjskoj, u kojoj je samo 28.000 Niemaca, obstoje, uz tri njemačkoo-slovenske srednje škole — koje bi po mojemu manje morale biti slovenske — još jedna njemačka niža gimnazija, to bi moralo i njemačka niža gimnazija, do dolnje Koruške imati svoje srednje škole. Prispodobite, obzirom na narodnost u Primorju sa ostalimi zemljama, neću niti činiti; je samo uztrdujemo, da 15.000 Niemaca ima 6, veliki šest njemačkih srednjih škola, da 294.000 Talijana ima tri srednje škole — gdje su ubrojene i dvie komunalno srednje škole u Trstu, a da 848.000 Slovenaca i Hrvata ne ima niti jedne jedine (Čujte! sa desnice), višu niti nižu, gimnaziju niti realko.

Proti ustanovljenju slovenskih i hrvatskih škola primjetilo se je obično i još dan danas se to čini, da imadu Sloveni i Hrvati malo ili ništa kulture. O tom bi se dalo mnogo govoriti, osobito kad bi se pogledalo u prošlost. Ali ja neću danas o tom govoriti, ja samo pitam: Ne imaju li Hrvati i Sloveni, ako je tako, kako govore protivnici, poduke u slovenskom i hrvatskom jeziku, sa to, što e imaju kulture, nikakvih kulturnih zavoda imati? (Poava dobro! — Zastupnik-dr. Laginja: Baš protivno od toga moralo bi biti!)

U posljednjih desetljećih primjetilo se je često također, da Sloveni i Hrvati ne imaju učbenih knjiga u svojem jeziku. To se dan danas ne može već reći, pošto je obćenito poznato, da postoje hrvatske gimnazije i realko u Hrvatakoj, Slavoniji, Dalmaciji, da već i u Bosni, i da je u zadnje doba bilo izdano knjiga i u slovenskom jeziku i da to obatoje.

U proračunskoj razpravi reklo se je i ljetos sa strano vlade, da jo n. pr. raz-

To je svjedočanstvo muža, koga valja cijeniti, koj bijaše profesor u savodu, iz kojega su naši glagoljaši dobivali njihove knjige; u doba, u koje se je u onom zavodu tiskalo slavenki brevijar, te se je stoga moralo bar približno na broj mjesta, u kojih je u porabi liturgijski slavenki jezik, obzir uzeti; učnoga muža, kojemu je vrha, da o tom predmetu u svojem spisu razpravlja, i koji se dakle za stalno nije usudio, da razpravlja, poput našeg kritičara, o predmetu, koj bi sa nj imao tamnoga i neopredijeljenoga; to kojega svjedočanstvo bit će, ljudski govorod, ako ne absolutno nepobitno, bar od veliko značenosti, i to tim više, što po imenu nabraja mjesta samo onih biskupija, za koje ima stalnih podataka, naznačujući osobe i izvoro, odkud je dobio viesti. Tako e sam, obzirom na svoje riedi; djestak sedmogodišnjih otišao sam iz domovine, i došao sam u Mjeteo, pak u Rim, gdje sam se i nastanio; da razprši možebitne dvojbe i predvidjajući možda, da će bit i takovih, koji poput našega kritičara, neće posve vjerovati u njegovu tvrdnju, jedinstavno s razloga, jer nije svjedok obćevidan, opraša neposredno, pošto je nabrojio mjesta biskupije porečko: „Taj katalog dala su mi dva svećenika glagoljaša, došav od tamo u Rim, prije nego li se je počelo tiskom brevijara“.

A ovdje „na dvih ili trih svjedočoh osniva se sav zakon i proroci“.

(Dalje sledi.)

dieljenju gimnazije u Gorici u njemačko, talijansko i slovenske parolice skoptano sa velikim poteškoćama. Ali onaj, koji pozna narodnostnu odnosu u zemlji, slagači će se sa mnom, da njemačke parolice nisu tako ni malo potrebite. U svojoj zemlji goricko-gradskoj, ne u svom gradu, no ina više od 2000 Nijemaca; gimnaziju polazi obično preko 400 učenika, a od tih je 50 do 60 učenika, koji su učešni kao Nijemci, dočim svi ostali polovicom sa Slovenca, polovicom na Talijano odpadnju. Onih 50 do 60 Nijemaca, medju kojima ih ima prilično iz drugih pokrajina, mogli bi polaziti koju drugu gimnaziju, bilo to u Trstu; u Primorju naime mogla bi obatojati za 15.000 Nijemaca najviše jedna gimnazija i podnipošto više.

Da svrnom pogledom i u prošlost, imam opaziti, da se je prije nekoliko godina bilo na to došlo, da se tada obstejela njemačka gimnazija u Pazinu protivu u hrvatsku. Bili su dani također odnosi naputi na zemaljske oblasti, ali upravo te se protivorazne posve osujetile. Radilo se je sa svima sredstvi na tom, da bude gimnazija svo manje pohadjana, i poslao nekoliko godina se ju je odstranilo i ustanovilo posve njemačku gimnaziju u Pulji, na kojoj se hrvatski jezik niti kao predmet ne podučavao, kao što se je prije u Pazinu podučavao (čujte!) To je plod, koj imademo zahvaliti posljednjemu desetletju!

Kako se konstanto, da se slovenskih niti hrvatskih škola ne može ustanoviti s velikoga nedostatka odnosnih učitelja. Ali u 25 godinama, za kojih obostaj zakonito ravnopravnost naroda, moglo se je već učitelj odgojiti. Ako se to pak dosad nije dogodilo, moralo bi se tim već početi, inače se jih neće nikad zadobiti. Kako se ustanavljaju srednje škole, tako bi se imalo, kao što se je dogodilo kod drugih naroda, uzgajati istodobno potrebite profesore za srednje škole. Nu već sadna imademo dovoljno profesora za srednje škole u svrhu, da se započme ustanovljenjem slovenskih i hrvatskih srednjih škola. Sa malo dubrovolje moglo bi se u veoma kratko vrijeme uzgojiti i druge, u koliko bi potrebiti bili. Medjutim moralo bi se na obatojčih srednjih školah, koje polaze i Hrvati i Slovenci, nešto drugače postupati.

Tim dolazim na drugi dio moje resolucije, naime na preveliku i posve neopravdanu strogost, kojom se postupa naprama Nijemcem na tih školah.

U Trstu — navesti ću samo neko primjere, da utemeljim taj dio resolucije — obostaj dječjački sjemenište, koje bijaše ustanovljeno glavno sa novci pokojnoga velikoga biskupa Dobilca. U to sjemenište primaju se samo oni pitomeći, koji su svršili prvi razred. Događaja se, da mnogi pitomeći, osobito iz istočnoga dijela Istre, koji su svršili prvi razred na hrvatskoj gimnaziji na Rici, prose da budu primljeni u sjemenište; njim se obeća, da će biti primljeni, ako budu primljeni u drugi razred njemačke trišćanske gimnazije.

Prije se je na jezik još obaziralo, al u posljednjih godinah ne poznaje se nikakova obzira; dječake se izpituje njemačkim jezikom, kao da bi Nijemci bili (čujte!) sa strane sumišljenika; oni ne znadu toliko njemački, oni propadaju i ne mogu dalje učiti se. Čini se, da se tim ne ide za drugim, nego da hrvatska dječica u obće škole ne polaze (Zastupnik Biankini: To je svrha!), što im je i tako otežano sa visokom školarninom i uz njihovo siromaštvo.

Još mnogo veću i neopravdaniju strogost opaža se na gorickoj gimnaziji. Tu polazi godišnje, košto bijaše već spomenuto, preko 400 učenika, od kojih je 50 do 60 Nijemaca, a ostali polovicom Slovenci, polovicom Talijani. Na toj gimnaziji upisalo se je školske godine 1890./91. 418 učenika. Tečajem godine moralo ih je izstupiti 37; na koncu godine imalo se 82 učenika (čujte!) sa strane sumišljenika nepovoljan red, a 11 bilo ih je bačeno na dva mjeseca. To je više nego 80% (Zastupnik Biankini: dobročinstvo njemačkoga jezika!) Školske godine 1891./92., dakle natom prošle, bilo je upisano 490 učenika; točajem godine moralo se 44 izstupiti, 75 dobilo jih je slabe redove; to je opet propast kakvih 30%. Još gorji su uspjesi kod mature. Školske godine 1889./90. bile je bačeno izmedju 81 kandidata 9 njih njih (Zastupnik Biankini: Užešno!); školske godine 1890./91. bilo ih je izmeđ 28 bačeno 5, a jedan morao se je ustagnuti; godine 1891./92., kod posljednjega izpita zrelosti, od 27 kandidata bila su 8 bačena, 8 moralo se je iz straha i usljed groznja ustagnuti.

To ipak nisu normalni odnošaji, jer u normalno uredjenih gimnazijah pada deset do dvadeset po sto učenika, a kod mature jedva koji po sto; ovo posljednje je posve

razumna i naravski, jer se učeniko dobro upušta u osmi razred i ako i u osmom dobru prođu, onda moradu redovito i maturu dobro položiti, kod koje se no izpituje drugo, nego obćenito ono, što se je u razredih podučavalo i učilo.

Nadu se upuštati u ipativanje tako nepovoljnih uspjeha, jer bi se morao nekih osobnostih dotaknuti; ja samo upozorujem visoku školsku upravu na to, što sam rekao i opazam k tomu, da uzroka nije iskati kod mladića, niti talijanskih niti slovenskih, jer imaju dosta glave i dosta dobre volje za nauku.

Opazujem nadalje, da tamo uporabljvana strogost najviše Slovencom škodi i mora škoditi, jer talijanski učenici mogu ipak polaziti talijanski gimnazij u Trstu ili Kopru. I konačno opazujem također, da se za uzrok te strogosti u Gorici obćenito navadja to, da se na tu smjora, da se broj slovenskih učenika umanju, da ne budu kasnije kada na putu onim iz drugih pokrajinah i druge narodnosti.

To nije ništa drugo, nego „pitanje kruha“, spojeno sa požudami germanizacije (Tako je!)

Ta strogost nije samo prevelika, nego je također posve neopravdana, i to s toga, jer naukovni jezik nije jezik djece; neopravdana je također s toga, jer ne imamo u Gorici i Gradicki domaće inteligencije. Kod nas je nestašica svećenika. Najbolji dokaz k tomu je, da je iz drugih pokrajina došlo k nam bogoslova i da ih već sada kao svećenici služi. Manjka liečnika. Sva četiri kotarska liečnika u Gorickoj su iz drugih pokrajina, i dvojica njih — budu mimogred spomenuto — su Židovi (Zastupnik grof Alfredo Coronini: U posve katoličkih kotarih!), koji su dakle i po narodnosti — bar jedan — i po vjeri posve tuđi stanovništvu. U pet občinah su također liečnici iz drugih zemalja, a i medju njimi je jedan izraelkoga puka.

Kod nas vlada nestašica profesora, a upravo kod takovih školah, koje polaze domađini nepoznavajući dobro njemačkoga jezika, morali bi biti bar profesori domađini, da uzamogau u potrebi dječakom što-god razumačiti.

Kod nas manjka i pravnika, činovnika svake struke.

Još gore je u tom obziru odnosno na domađu hrvatsku i slovensku inteligenciju u Trstu i u Istri.

Kad bi bile jednom gimnazije uredjene na temelju prava i zakona, kad se medjutim nabi postupalo strogostju, kojom se postupa, odpaao bi i odgovor, koji nam obično daje njegova preuzivenost ministar prodejednik kao upravitelj nutarnjih posala i njegova preuzivenost ministar pravosudja na našo zahtjevo za činovniko poznavajuće naš jezik, naime odgovor, da ne imaju takovih činovnika.

Bude li ministarstvo nastave, školska uprava, čekala na predloge ili suglasje od dole, od mužava, koji ne imaju srca za naše mladiće, koji ne poznaju našega jezika (Zastupnik grof Alfredo Coronini: kao n. pr. namjestnik!), koji taj jezik i narodnost mrze i preziru, tad se to neće tako brzo dogoditi.

U posljednjih godinah zabranilo se je čak i pjevanje slovenskih i talijanskih pjesama u crkvi (čujte!) U Trstu sa strane sumišljenika). Nit naredbo školske uprave se neizvršuju. Tako se n. pr. ne izvršuje ministarijalna odluka od 20. junija 1890., mialim br. 5040 u njezinom drugom dielu, gdje kaže ministarstvo, da se ima malo po malo zemljopis i povjest podučavati slovenski i talijanski.

Svrhujem i preporučujem gospodi sliedeću resoluciju (čita):

„Visoka kuda nek izvoli odlučiti: Pogledom na okolnost, da Slovenci alpinakih zemalja ne imaju nijedno slovenske srednje škole i da se samo na nekih gimnazijah dielovico takođerji slovenski podučava, i da u Primorju — u kojem je usljed brojenja 31. decembra 1890. godine 348.000 Slovenaca i Hrvata, 204.000 Talijana i 16.000 Nijemaca — obatojčino njemačko državne gimnazije (u Gorici, Trstu i Pulji), dvio više njemačko državne realke (u Gorici i Trstu), jedna njemačka pomorska dolnja gimnazija (u Pulji), jedna talijanska državna gimnazija (u Kopru), jedna komunalna gimnazija i jedna komunalna realka (u Trstu), a nit jedna ječina, niti više niti ništa, niti gimnazija niti realka sa slovenskim ili hrvatskim naukovnim jezikom;

i pogledom na okolnost, da su na njemačkim školah, obatojčih u rođenih zemljah, uspjesi kod izpita primateljnih i zrelostnih, kao i kod polugodišnjih klasifikacijah jako nepovoljni — tako da je na primjer na gorickoj gimnaziji školske godine 1890./91. i 1891./92 po prilici 90% djaka ili moralo tečajom godine izstupiti

ili izašlo sa nepovoljnimi rodovi i da je kod izpita zrelosti na istoj gimnaziji palo ili se ustegnuti moralo školske godine 1889./90. kakvih 35%, 1890./91. kakvih 20%, a 1891./92. preko 40%, dočim je s druge strane na talijanskom gimnaziju u Kopru školske godine 1890./91. dobilo 12%, 1891./92. 10% djaka nepovoljno redove, i dočim su na gimnaziju u Terzianju školske godine 1891./92. od 53 maturota bila bačena na jednu godinu samo 2; i da se oti nepovoljni uspjesi ne imaju možda pripisati pomanjkanju talenta ili dobro volje sa strane mladića, nego, osim okolnosti, da naukovni jezik nije jezik jamačno velike većine učenika, takođerji preprevelikoj i istodobno posve neopravdanost strogosti odlučujućih činbenika — neopravdanost obzirom na pomanjkanje domaće inteligencije u svih strukah i obzirom na obatojčiji naukovni jezik, što bi zahtjevalo upravo koliko moguće veću blagost —, poziva se o. kr. vlada:

1. da uredi srednje škole, kao javno učovne zavode, u alpinakih zemljah i imenito u Primorju tako, da, usljed članka 19. odstava 3. temeljnoga državnoga zakona od 21. decembra 1887. broj 142, plemo u njih stanujućih Slovenaca i Hrvata zadobije potrebite sredstva za nabrazbu u svojem vlastitom jeziku;

2. da shodna naradi — dok se malo po malo ustanove slovensko i hrvatsko srednje škole —

a) da se na obatojčih od Slovenaca i Hrvata pohadjanih njemačkih srednjih školah, imenito u Primorju, nepostupa preprevelikom i posve neopravdanom strogostju, pačo da se upovori što je moguće veću blagost, i da se njihov jezik i njihova narodnost uzme u osobiti obzir;

b) da se slovenski odnosno hrvatski jezik kao obvezatan predmet bezodvlačno uveda na svih rodnjih školah imenovanih predjela. (Bravo! sa strane sumišljenika. — Govorniku čestitaju).

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 28. februara. 1893.

Austro-Ugarska. Prošloga čedna došlo je u carevinskom vieću do burnih prizora. Mlodočeski zastupnik dr. Vrašaty napao je oštro prodejednika vrhovnoga sudišta drn. Stremayra, koji je izdao neku odluku, u kojoj nazivlje sve nenjemačke jezike tuđimi jezici. Na to je nastalo na klupah mladočeskih zastupnikah silno ogorčenje, komu je dao oduška zastupnik grof Kounic tim, da je žestoko napao na rečenoga prodejednika i podređeno mu činovništvo. U istoj sjednici govorio je i naš zastupnik dr. Laginja vrlo obširno i temeljito. Njegov govor donesti ćemo u budućem broju. Na koncu sjednice bijaše odobren proračun ministarstva pravosudja, te se je prošlo na razpravu proračuna ministarstva financijah i to dne 20. t. m. U istoj sjednici interpellirao je vladu zastupnik dr. Laginja radi škode, koju trpi Istra zbog nesrotne klauzule o vinu u trgovačkom ugovoru izmedju Austro-Ugarske te Italije.

O novom vladinom programu govorio je mladočeski zastupnik dr. Herold u jednom političkom društvu u Českoj izjaviv, da bi vlada morala odstupiti, jer da nije pristala uz njezin program nijedna stranka, osim Poljaka. Govornik je preporučio složnu i odlučnu opoziciju proti sadanjomu sustavu, te bijaše u tom smislu prihvaćena resolucija.

Hrvatska. Sabor kraljevine Hrvatske bijaše zaključen, pošto je razpravio više narodno-gospodarskih zakonskih osnova.

Bugarska. Knez Koburg zaručio se nedavno u Italiji sa jednom princeom burbonske obitelji. Ministar prodejednik Stambulov čestitao mu je tom prigodom brozjavno, da su njemu te zaručke učinile veliko veselje, kao da se je knez zaručio jedino radi toga, da pribavi veselje svomu ministru!

Italija. Dne 19. t. m. bijahu obraćene oči svega svijeta u vječni Rim, gdje je proslavio namjestnik

Isusov sv. Otac pedesetgodišnjicu svoga biskupovanja. Službena Italija bila bi rada, da svečanosti nebude, te nastoje i sada njezina glasila omalovažiti sjajno svečanosti ljudim izkrivljivanjem činjenica.

Englezka. U englezkom parlamentu bijaše prihvaćena u prvom čitanju poznata osnova ministra prodejednika Gladstona o uredjenju irskih odnošaja. Slavni Gladston govorio je puna tri zata premda nosi na svojih plećih preko 80 godina.

Franina i Jurina

Jur. Si čuja Frane koliko se je Labindani upisalo u loginu školu?
Fr. Babi mi je rekla, da ih je kvarnar i ostali; ali za učiniti lumero tando, da će Moro poslati svoja dva fantiča, da mu po Babidi za nia ne skaču.
Jur. Ma su prez postoli i deboto prez bragoš.
Fr. To čim „Lega“ kupiti za ono šilde, da su nabrali kad su školu otprli.
Jur. Mo... ma oni beći su za kušara.
Fr. A nia za to; oni će i za njegovu diou skrbiti radi, da budu dobri patrioti, kako i otac.
Jur. Šad kapim, da bi i ujemu bokunio dobro pal.

Različite viesti.

Našim dužnikom. Prilazimo ovo već opetovno crvene listiće, kao opomene i račun nekotij starijim našim dužnikom, koje molimo, da nam dug čim prije izplate. Tako ćemo radomice poslati takove listiće i poštanske naloge svim dužnikom, a koji se neodazove niti takovu pozivu, toga ćemo izručiti odvjetniku bez obzira bio on tko mu drago. Molimo dakle još jednom sve one produbrojnike, koji nam što god duguju, da svoju dužnost čim prije učine, jer su sa izdavanjem neodvična lista akupčani voliki troškovi. Neuge pomoći ne imamo, već onu naših čitatelja, za to valja, da nas bar oni valjano podupru.

Praslava pedesetgodišnjice biskupovanja sv. Ota pape Lava XIII. Iz svih strana Istre dolaze nam ugodni glasovi, kako bijaše u svih župah i kapelanijah svečano proslavljena pedesetgodišnjica biskupovanja sv. Ota. To je svakako veoma ugodna i utješljiva viest.

I ovdje u Trstu proslavilo se u svih crkvah, napose u stolnoj crkvi sv. Justa, vrlo svečano taj riedki događaj u katoličkoj crkvi.

Posle sv. mise u stolnoj crkvi, primio je preev. g. biskup dr. J. Glavinu u velikoj dvorani biskupske palače deputacije svih slovenskih društava Trsta i nekotij iz okolice, koje su dole k preev. nadpastiru molbom, da bi izvolio priobćiti sv. Stolici srdačno čestitko, te iskreno izrazo odanosti i ljubavi do sv. Ota. Tu molbu upravio je na preev. biskupa u imo Slovenca Trsta i okolice urođnik našega lista, komu je preev. vladika vrlo ljubazno odgovorio kako ga osobito veselo, što čuje i ovom svečanom prigodom izjavo odanosti i ljubavi vada vjernih Slovenaca crkvi i sv. Otu. Notom izaraženu želju i molbu dođe priobćiti sv. Otu, a kako se nada, prijavitli će mu to i utmerno mjeseca maja — ako mu to Svojišnji dopusti.

Dne 18. t. m. odposlao je načelnik mjestno obćine Pavin veleud. g. dr. A. n. t. e. D. k. i. d. brozjavno na biskupski ordinarijat u Trstu molbu ga, da podnos odanu čestitku pred prostođe Njegovu svetosti pape Lava XIII. prigodom Njegova jubileja. Sliedećoga dana pjevanja bijaše u župnoj crkvi tamo svodena sv. misa sa „Tobe Boga hvalimo“. Crkvenoj svečanosti prisustvovali su o. kr. činovnici, obćinski na-

čelnik sa dva savjetnika i veliko mnoštvo iavanjega pobožnoga puka.

I članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na carevinskom vjeću u Beču, u kojem se nalaze i naši dižni zastupnici, poslali su sv. Otou srdačnu čestitku, koju donosimo odo niže u latinskom izvorniku i u hrvatskom prevodu. Ona glasi:

„Summo Pontifici Leoni XIII. Romae.
 Haec fausta die, qua totus catholicus orbis maximum adfectus gaudio exultat, legati Chroatiae et Sloveniae gentis in easdem et regio omnino Vindobonae congruati Te maximum ex Petri successoribus, Te Chroatorum gentis ejusque liturgias, Te Chroatorum, summo obsequio et reverentia prosequentes ut sospes liberam Christi sponsam quam primum videas imo ex corde optant et cupiunt.

Klub neodvinih zastupnika hrvatskih i slovenskih.

(Vrhovnomu svetioniku Lavu XIII. Rim. Prigodom ovoga sretnoga dana, kadno se cio katolički svijet najsrdačnije raduje, zastupnici hrvatskog i slovenskog naroda skupljeni u carevinskom vjeću u Beču, dubokim poštovanjem i časti Tobe jednogoga najviših Petrovih nasljednika, Tebe blagobitnoga branice hrvatskoga naroda i njegova liturgijskoga jezika štujudi, iz dna srca žele i žude, da u zdravlju vidiš slobodnu Hristovu zarudnicu.

Klub neodvinih zastupnika hrvatskih i slovenskih.)

Govor zastupnika dr. M. Luginje. Dne 16. t. m. govorio je zastupnik dr. Luginja podalji govor prigodom rasprave o proračunu ministarstva pravosudja.

Taj je govor vrlo značajan za Istru, jer su u njem taknuti ne samo nevolje, koje nam dolaze od tuda, ako sudci nepoznanja jezika našega puka, pri čem se mogu dogoditi mnogo smetnje i nesporazumi, nego je govornik taknuo i druga neka pitanja vrlo velikoga pomena za hrvatski i slovenski puk u Istri.

Spomenulo je naime kako je Talijanom, koji stanuju u gradovima, gdje su sudovi, pravica mnogo cijenjena, nego li Hrvatima i Slovincima, koji stanuju većinom po selih, pak je tumačilo, kako bi egodno bilo, da bude ustanovljen kotarski sud u Dolini u Kanfanaru.

Spomenulo je također, kako bi bilo za narod korisno, da ondje, gdje se baš nemogu ustanoviti kotarski sudovi, sudac ide recimo jednom na mjesec, i tamo štogod obavi, da narod nemora daleko putovati. Pri tom napomenulo je naročito Lan i Šeć i Boljun.

Govornik se još taknuo i eksokutivnih troškova, koji narod taru, kao troškovi za procjenu zemljišta (štimo) i za vršenje prodajnog edikta u službene novine, kojih upravo oni malo čitaju, koji bi kmeštino kupovali.

Napokon je napominjao mnogo slučajevog osuda u najnovije vrieme i izrekao svoj sud o njih.

Taj govor čitakti ćemo u dojdudem broju po stenografskom zapisniku.

Prve kruna ne korist „Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri“ podarilo su gdne Nježka Penio i Apolonija Kontin iz Kopra, i to svaka po 2 kruno ili 1 for. Živio!

Interpelacija zastupnika dr. M. Luginje. U sjednici carevinskoga vjeća dne 20. t. m. interpolirao je narodni zastupnik g. dr. Luginja cesarsku vladu radi ogromnih škoda u Istri, koje su nastale našim vinogradarom usljed nesrotne klauzule o vinu u trgovačkom ugovoru između Austro-Ugarske i Italije. Interpelaciju doneti ćemo doslovno u prevodu u jednom od budućih brojeva.

Iz Kastva pišu nam 20. februara 1893. — Dozvolite mi, volouđeni gospodine uradnike, da Yam u kratko opišem zadnju zabavu našo čitaonice, što ju priredila dne 12. t. m.

Točno na 7½ sata započme zabava sa deklamacijom „Kie v o t n i k o u H r v a t s k e “ u dvorani dubokom punoj, akoprem je kiša cijelo popodne plušala. Za prvi put stupi pred obđinstvo kao i deklamator gosp. V. Rubaša, to izvede krasnu ov pjesmu u njeko neznatno nedostatku, na podpuno zadovoljstvo.

Zatim stupi na pozornicu g. L. Koru Müller, te odpjeva savršeno samospjev „H a j z u k o l o “ uz vještu pratnju na glasoviru po neustrudivom gosp. G r o m a n u. Do sada slovlja je gospojica kao vrtna pjevačica, nu ovom pjesmom svih ju upravo zadivila. Živio!

Iza samospjeva odigra so igrokaz „S p l e t k a i z o s v o t e “, što ju je napisao naš dilatant g. Rubaša. Naši dilatanti kako uvijek, tako i sada poneali so pošteno. Bez zamjere valja, da iztaknemo g. F. Buzdona, koga je obđinstvo na koncu njegove uloge pjeskanjem pozdravilo radi njegova savršena glumljenja.

Štota samo, što je imao onako kratku ulogu. (Opišem sadržaj igre moradoslo. radi preobilog gradiva izpušiti Op. ur.)

Iza igre uslijedi pjevanje „P r i p o v j o d k a J a n k o v a i n a p i t n i c a n o o o b d i j e “ iz opere Zlatka, što se je ponovno i na ovoj veselici pjevalo.

Zatim bi šaljiva tombola sa potnajat ukusnih šgoditaka, a onda — kako uvijek — ples do zora.

Ples se otvorio, kao uvijek sa domaćim „H r v a t s k i “ Mila ti ga majko, al se to svu vrtilo kao za okladu! Po gdje-koji sivi starić dijpuuo je omiljli „H r v a t s k i “.

Hrvatsko akademicko društvo „Zvonimir“ u Beču priređuje dne 7. ožujka 1893. u slavu hrvatskog melografa i muzikologa Franje Ž. Kubaša u suradnjelovanje gospodjice Ljadmile Makovčeve, gospođe prof. Mihajla Drukera i Vjekoslava Matrohobora, slavenskog pjevačkoga društva u Beču, te mješovitog tamburaškog zbora akad. društva „Slovenija“ i „Zvonimira“ koncert s plesom u dvoranih Ronacher (ulaz Schellengasse br. 4).

— Svirati će podpuna glazba pjesačkoga pu-kovnije Alexandra I. cara ruskog br. 2. — Početak točno u 8 sati u večer.

Dobrovoljni prinosi primaju se sa zahvalnošću, a polovica čistog prihoda namjenujena ju izdavanju Kuhačevih djela.

U interpelaciji dr. Bartolla i drugova, koji su u zadojem broju u cijelosti donieli, izičemo ovo: Data njoj je 7. a bila je postavljena 8. februara 1893. I to iona svoju povjost. Bila je nosama napisana, nego i izručena i predčitana dne 7., kad nit u službenoj novinii nit u stenografskom zapisniku je nobijašo. Odgovidi na uvjeravanju, da je u njoj brišanih izraza i napri-vaju, da se u njoj brišanih izraza i napri-vaju drugih. Oni brišani moraju liopo zvoniti, kad predsjednik nije smjelo dopu-stiti, da so tiska onakva kakva bijašo — jedino tako naimo može so tumačiti, da je jedino tako naimo može so popravoiti nijo u zapisniku 7, to da je so popravoiti nio dočedečega dana bila popravljena opet predčitana i javnosti predana. Kakvi su ti brišani izrazi bili, može so auditi i po iz-rasiz u popravljenom izdanju. I oni do-vojno kažu, da su izliev „dell'avita col-tura“, prišpeli, kažu, od dol.

Tko nije sliop može vidjeti u ovoj malojoj interpelaciji kao u zreulu naše protivniko i oružje, kojim se proti nam služe.

Oni su „mirni stanovnici Istro, mirni i častivriedni živalj zemlje“. Javna naslija proti tna stanovnikom i proti tomu življu, obstojeća u sječnji loza, počinjena po nepoznatih činiteljih, prouzrokuje bezvjerstne i neobuzdane političke agitacije hrvatskih kuhaša, većinom svećenika i uđitolja. Njim još nepoznata, da li su činitelji spoje-jeni mužićima, odnosno koji i koliko njih menutih zločina, odnosno koji i koliko njih po oblastih odkriveni i valjano kažnjeni, al za to ipak govore o denuncijacijah, in-sinucijah, klevetanju; o provokacijah i uvredah proti Talijanom u orkvi i u školi, i nečacaju se navadjeti i imena naših čestih svećenika, koji nisu krivi nego da su živi, i da govore svoj jezik i ljube svoj narod, i proti kojim nemogu navesti niti jednoga, niti najmanjega čina. Pravo je rekao naš zastupnik prof. Spindić u sliedoj sjednici, da protivnici nam naše pri-tužbe radi povriede zakona kao kleveto i denuncijacije označuju.

Navodim tih imena pokazali su jasno, da su htjeli samo parafrazirati interpelaciju njegovu od 3. februara i pobiti svojom onako težko sluđajevu, kako su u onoj navodeli. Tako so, gospođe „mirni stanov-nici Istro“ nepobija nepobitnih činjenica. Može so još koje vrieme varati, al neće so dugo. Male po malo upoznat će vas sviet. A valja vas i potimlje upas-znavati, jer onakva šta nemožo so napisati nego u skrajnom jedu potičućem iz čuđenja, da so počima biti upoznavano. Frasmali, da so strastvenimi, bezvjuštini i neobuz-danimi, nepobija so činjenice pred razbo-ritimi ljudmi. — U upitu sasom govori so i o napadajjih na osobu, a da se nikakva, al upravo nikak i napadaja na osobu u obrazloženju spomenulo nije.

Samo napried „dell'avita . . . .“.

— Iz upitlje pišu nam 10. februara. — Kratko so bilo poklade ove godine, ali je bilo zabava dosta. Sa svih strana letilo su nam pozivnice skoro svaki dan, a primili smo poziva i od tamo, odukd so naimo mogli nadati, ali na koje so naimo nit naj-moži osvrnuli. Bilo je svakokratnih plo-mova, a mladost so je tih zabava dobro nauživala.

Niša „Zora“ nije zaostala za drugimi; i ove je godine ona pokazala, da se sve to više razvija, pokazajući svojim die-lovanjem strancem, da nismo u Opatici sli-“forosti“.

Naši plesovi su sijnajo izpuli; isto tako pjevanja, deklamacije i predstave, osobito ako so uzme u obzir, da su naši „dilo-

ta n t i “ jedva podeli radii na tom polju prosvjeta. Ako smo so imali šta tužiti, to bijašo jedino, da ju u ovakvih zgodah i nova naša dvorana promalena. Promda nije naša Opatica Bog zna kako volika, ali mi imamo bližnjih i dalnjih susjedah i članova raznih čitaonica, koji k nama dolaze kako u svojoj vlastiti dom. Mi braću primamo kako bolje možemo, a kada nam napuno kuđu, mi njim rađemo kako su to običa-rali Maltozi reći: „ako je uzka kuća, nam je svra široko“.

Nokoja gospođa iz Voloskoga, skoro sve tudjnijo, razbijali si glavu, kako da pri-rodje bar jedan ples u istarsko-talijansko-o-njamskom duhu.* Dobavili su dvoranu u Hotelu „Stephanie“ nu sa svim tim, njima „loša s r i d a b i l a “ (kako je pjevao naš neumrti Katić). Mnogi (kako je pjevao naš neumrti Katić). Mnogi (kako je pjevao naš neumrti Katić).

Mi toga nismo bili niti spomenuli, jer je stvar to posvo naravna, ali nismo mogli šutići jer izazvani od jednoga visokoga nasioca „nikakve“ kulture, koji se u „ostentativno“ pokazao na tom plesu, gdje je vidio svojo šarajničke stranke morali poraz, i gdje je težko koga razumio, a možda i dobro platio, to onako razjarom sporučio svomu prijateljju i rođaku, da kako se ne smri pohadjeti hrvatski daleku, pošto, hvala Bogu, svi pomoci zadu, da on nije nikada pristojno znao govoriti. Kada se s njim svrši razpravljati o brodu, kaži ili lodini, tada so više s njim nemože o ničomu govoriti, nego o stvarih, koje on nije mornar i težak isto ili bolje od njega razumio. — Imamo dosta priđica, kojimi bi so dalo opisati tuj veselem, ali to puštamo za drugu zgudu, kada nas bude opti-izazvao. Da vidova!

Liburnović.

„Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri“ Uplatili su kao članovi utomeljitelji gg: Vladimir pl. Nikolić tajnik kr. zem. vlade u Zagrebu 25 for., Binkini Juraj urednik „Nar. lista“ Zadar 25 for., Rikard Katalinić Jeretov Zadar I. obrok 5 for., Konrad Šnap kanonič u Zagrebu jednu zadužnicu pap. notu nom. vr. od 100 for.

U ime darovah primilo so od sliedoće gg:

Prigodom ustoličenja župnika Antuna Paža sakupili prijatelji u Moščanima 18 for. — Uzajamno osigurajuća banka „Slav-rija“ u Pragu 25 for. — Spindić Vjšk. zastupn. u Beču 5 for. — Neimenovani svećenik pazinske okolice 20 for. — Nje-svećenik Pazinske okolice 20 for. — Nje-svećenik Pazinske okolice 20 for. — Nje-svećenik Pazinske okolice 20 for. — Nje-svećenik Pazinske okolice 20 for. — Nje-svećenik Pazinske okolice 20 for.

Prigodom narodne zabave „Kollijana“ u hrv. čitaonici u Omiljju sakupila so svota od 5 for. — Kalno Anton Buzot 10 for. — Vrančić Ivan Vrh 10 for. — Brozović M. Vjšk. Crnica 10 for. — Dr. Trinajstić M. Buzot 8 for. — Pospiljić Fr. Buzet 1 for. — Bakar Berno u Buzetu sakupio prigodom III. glavno skupšćine tamošnjo hrvatsko čitaonice 10 for. 80 novč. — E. J. M. Barbara u goslo: „Neka bude omladina prava, pravna, i neka se malke pomoli za me!“ 25 for. — B. Vitošić u Lindaru sabrau međ prijateljji 2 for.

Nadžena narukvica. Prijatelj iz Kastva molli nas, da objavimo, kako je neka gospođica izgubila prigodom zabave u „Narodnom Domu“ dne 12. t. m. narukvicu, koja se nalazi u eigenih rukuh i radi koje valja so obratiti na g. Roberta Vlaha u Kastvu.

Glavnja sol. Vlada je predložila zastupničkij kudi u Beču zakoneku osnovu, po kojoj će so u cijeloj ovoj strani države dati svako godine pol milijuna metričkih

centi soli u nižu cijenu posjednikom živino po broju glava.

Heuta Bogu, bila je i doba na to misliti!

Za gradnju narodnoga doma u Medulinu podario našoj gospođini Josip Tomazin iz Pula 1 for. 20 novč., na čemu so odbor liopo zahvaljuje.

Zahvala.

U blagotvorne vršio hrvatsko pripomoćno društva u Beču, naročito u svrhu utodištah, koje podržavamo za ubogo hrvatsko djako na visokih škola, primismo od slav. odbora hrvatske akademické mladosti za međunarodnu glasnob-umjotičku izložbu u Beču za godinu 1892. svotu od 67 for. 95 novč.; od slavnog ravnateljstva hrvatske oskuptne banko u Zagrebu 25 for.; od g. Josipa viteza Peričića u Zadru 10 for.; od g. Andrije Čičića-Saina 3 for. 80 novč.; g. Jurja Biankina, urednika i zastupnika na carevinskom vjeću 5 for. za god. 1893.; od slavnog ravnateljstva „Narodno čitaonice“ u Spljstu 20 for.; od slavnog ravnateljstva štedito i pripomoćne zaduge u Oriovcu 25 for.; od slavnog ravnateljstva prva zagorsko šteditonice u Krapiu 5 for.

Plomonitim darovateljem bit će daloji narodnoštetni rad naših šteditonika nagrada za njihovu ljubav k hrvatskom djactvu, a mi im so štio srdačnije zahvaljujemo.

Hrvatsko pripomoćno društvo

U Beču, 4. voljuće 1893.

Prodsjednik: Tajnik:

Dr. K. Kozlić, Franjo Vahčić

advokat i odvjetnik, k. št. činovnik.

Lutrijiski brojevi

Dne 22. februara					
Prag	50	90	27	74	01
Livor	2	24	55	44	70
Hermanstadt	68	83	70	11	9
Lansbruck	7	70	90	62	20

Listnica uredništva.

Gosp. I. S. u M. Ono knjižico dobiti četo u knjižari Lav. Hartmann (Kugli i Deutseh) u Zagrebu, nu ne znamo, da li u onu cieniu, već po 15 novč. komad. Kušajte i Živiti!

Listnica uprave.

Gosp. J. K. u M. Nije ono isto Vas, već drugu osobu; imamo u redu do 31. dec. 1892. kako pišete. Živiti!

Gosp. L. M. P. u M. Primili smo kako pišete. Zdravo;

Gosp. J. K. u M. Pošto nekantio držati lista, a Vi ga predplatite za koga siromašnoga kmeta H mladica. Zdravo i Bilii!

Platili su nedavno: N. Sl. gg: T. dr. M. Buzot f. 5; Čit. Mitošić f. 5; G. I. Rukavac f. 5; M. M. Mitošić f. 2; K. J. Rukavac f. 2; R. V. S. I. Mitošić f. 2; K. J. Rukavac f. 2; M. I. Čit. f. 2; V. A. Rieka f. 5; M. A. Rab f. 1; Čit. Jelša f. 5; Poljod. Čit. Šolta nrč. 40; B. M. Kam-helovno f. 1; A. J. Karlovca f. 2.50; M. I. Vahelovno f. 1; Čit. Klunjo f. 1.25; S. G. Neruzija f. 5.50; I. hrv. štod. Zagreb f. 5; Čit. Jastrebarsko f. 2.50; B. A. Altura f. 8; T. J. Sijana f. 2. (Štodi).

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih na 80-dnovni odkaz 2 1/2% 3-moedni 2 1/2% 1-8- 3% 6- 2 1/2% 1-12- 3% 1-12- 2 1/2%

Vpladevanja avstr. vrednostnita papirjom, katoli so nahajajo v okrogu, pripisna so nova obrestina tarife, namteljajo odpovedi od 17. in 21. odnoso 12. jnnja.

Okrožni oddel.

V vreda. papirjih 2 1/2%, na viako ovoto. V napoleonih pas obrest.

Nakaznoe

sa Dunaj, Prago, Pošto, Brno, Livo, Tropavo, Roko kakor za Zagreb, Arad, Bieleit, Galica, Gradco, Hermanstadt, Inomost, Golevce, Ljshljana, Line, Olomou, Reichenberg, Sas in Kolograd. — V roa strokov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčeno kupono pri odbitku 1% ov provizije.

Predujmia

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pol ugodnimi pogoji.

Na Jamievska llatine pogoji po dogovoru. 5 odptkom kredita u Londonu ali Parizu, Berlinu ali u drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Volčki v pohranu.

Sprejemajo se v pohranu vrednostni papirji, stali avstralni denar, inozemski bankovni itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačujo nakazlovne narodne banko (italijansko u italijanskih frankih, ali pa po doaznem outnu

Redno družtvo pločara
Petar Levichnik i dr.
 Osobiti ovrtljki radnja cementom postignuv u tom do sada evda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojno svjedocbe za izvodno razno ustave shodora, kamionta za baštu itd. itd. Izvadju cementiranje zidova, izvazu te izvazu jamčeb za nepromodivost; nadajlo bilo kakvo shodiše u oimotu Portlanda sa kamenjem bilo koje boje i mramoru, obavljaju laštenje shodora te odstranjenje vlage i smrada. Izvradju svaki popravak uz jako obiljno olono. Radnje obavljaju nevojcom brzinom ovdje i u pokrajnab, Dalmaciji, Istri itd. Za narudbe dosta je napisati dopisnicu. Svaka radnja je zrazumčena. U nađi, da čomo biđ radnjami po- šašćeni kano do suda, bilježimo se sa štovanjom

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
 Ulica Madonnina br. 21, I. kat., 52-57 vrata 11.

Fran Epron
 ulica Arcata.
 Slikar znakova, svako vrsti grbova, deko- racija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 37-52

Nič već kašlja!
Balzamski petoralški prah ozdravi svaki kašalj, plućni i bronhijalni katar i dobije se u odlikovanoj lječarni **PRAXMAYER** (telefon 207) „Al due Mori“ TRST: Piazza grande. 37-52 Poštarske pošiljke odprmo sa odmah uz 55 nov. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provatom.

Izvanr. novost!
 Elektro-blesk-čudovita svie- tiljka. Najbolja, najcijenija i najtrajajia svietiljka novijeg doba! Svietlo mirno, poput električnoga sjajno! Poraba petroleja vrlo malena. Sve neprilike drugih svietiljaka izključene su kod ove. — Ciena tih vrlo praktičnih svietiljka, posve iz nikela, sa emailiranim zvonom, okruglim stjenjom i sa škatulom for. 3. Vrlo praktične visecé svie- tiljke istog sustava for. 2.90. Čudovite svie- tiljke za zidove for. 3.25. Najbolja svjedocba ovim svietiljkam jest množito naručba na sve strane svijeta. — Razšilje se poštanskim po- zućem uz jamstvo središnje skladišće **M. Rundbakin Beč, II., Glocken- gasse 2.** 8-4

Opdikovana zlato medaljo : Bruxelles 1892.
Najboljše sredstvo za
želodec
 katoro želodec in opravila prebavnih delov zivota krepča in tudi odpr život pospešuje, 7-25 ja

tinktura za želodec, katoro pripravlja **Gabrijel Piccoli,** lekar „pri anđelju“ v Ljubljani na dunajski cesti. **Cena i stekl. 15 novcev.**

Izdelovatelj razpošilja te tink- turo v zabojčkah po 12 stek- lonio in več Zabojček z 12 stekl. steno gld. 1.96; s 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.84; s 48 gld. 4.26; 55 stekl. tehtu 5 kg s poštno težo in volja gld. 5.28; i 10 stekl. gld. 10.20. Poštnino plaća vedno naročnik. Doblva se v lekarnah v Trstu, na Pri- morskem, v Istr. in Dalmaciji.

ČISTA KRV (ZDRAVIE!) 12-6
 Trpaje boleznii, lišaji, spušćaji, bledost, splošna utrujenost, slabost — se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za siguran uspjeh pri upo- rabljanju naše metode. Pri vprašanju je priložiti povratno marke na:
OFFICE SANTAS“ PARIS
 30, Faubourg Montmartre.

Drogerija
Augusta Rizzoli-a
 ulica Malcanton br. 13 u TRSTU
 skladišće svieća voščanih, ljokovitog ulja, mineralnih voda, raznih emila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 37-52

U radionici klepara
GIUSTO BIASUTTI
 opunomoćena grad- i telja vodova u željez- nih cjevih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupolji u posudah, sa stolicom sa ili bez peđi iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadjia i drugo radnje kloparske uz najniže ciono. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 37-52

Priviligirane štroukje proti mil- dovu (peronospori) inžinira Živica pripoznate su medju ostalim kano najbolje, jer sa najjednostavnije, najbrže i najtrajnije; najlaglje i vrlo brzo u radnji, pošto porabe najmanjo tekućine a kod svega toga jesu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravija ih radi toga mnogobrojno za buduće proljeće to razšilje već sada prospekte i cie- niko besplatno svakomu, tko se oglasi, te šalje i obrazac. Pripo- ruća takodjer drugo predmeto i svoje radnje.

ŽIVIC i drug.
 u TRSTU, ulica Zonta broj 5 inžinirski ured, skladišće strojeva i dotične tvornice; zastupstvo tvr- nica, mehanička radionica.

Drogerija
Arturo Fazzini u Trstu
 Ulica Stadion 22. — Telefon 519.
 Velik izbor mineralnih voda, samoljinski boja na ulju najšaljje vrsti; orvano, žuto, zelono, vijšnjoro i crno po 28 nov. kilo. Olovno bijelilo po 82 nov. kilo; tuijnje bijelilo najšaljje po 40 nov. kilo. Osim toga volko izbor bojah na volu i kistova svako vrsti po cionah, r kojimi ulje moguće konkaripati.
 Skladišće glasovitog pokropitelja od Kwizdo (Kornoubruger Vionährpulver) za životinje. Izbor mironija, boja, liekova — skladišće sumpora i modro galice za porabu kod traja. Naručiteljom daje se besplatna poraba telefona. 35-52

Bogat izbor
 pečata od kausćuka i kovnih, jednostavnih i umjet- ničkih pečata za ured, razna uzrovanja, kovnih tablica za stanove, klise, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, emila no- izbrisivog za pečato itd. za najniže olono. — Pra- prodavači i agenti dobju dobar popust. U pokra- jinu idu pošiljko uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.
 TRST 38-52
 ulica sv. Katarine br. 3.
 Tvornica pečata i sličnih predmeta.

Teodor Slabanja
 Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.
 preporuča se pred. svećenstvu za izradjenje crk- nog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: monstranca, kafeza itd. po najnižih cionah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmeta popravija, te ih u ograju posrebrni i pozlati.
 Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju pred. gospode nabavljača vrlo povoljne platone uvjete.
 Ilustrirani cenik šalje franko.
 Šalje sve predmeta dobro omotane sa poštarinom franko! 24-4

J. PSERHOFERJA
 lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.
 zum goldenen Reichsapfel.
Kričistilne krogaljice, nekadaj imonovane univerzalne krogaljice, znano domaće odvajajoće sredstvo.
 Jedna škatiljca z 15 krogaljicami stano 21 kr., jeden zavitek šestih škatiljko 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljlatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.
 Ako se denar naprej pošlje, ni treba plaćati porto, in stano: 1 zavitek krogaljce 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 80 kr., 3 zavitki 3 gld. 85 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se no pošilja).

Prosimo, da se izričito zahteva 1-12
„J. Pserhoferjeve kričistilne krogaljice“
 in pasiti je, da ima pokrov vsake škatiljke isti podpis J. Pserhofer v rdećih plamenih, ka- toroga je videti na navodilu za porabo.

Balm za ozeblina J. Pserhoferja i posodca 40 kr., prosto poštno 65 kr.
Trpotčev sok, 1 steklonca 50 kr.
Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.
Prah proti potenju nog, škatiljca 50 kr., poštno prosto 75 kr.
Balm za goltanec, 1 steklonca 40 kr., poštno prosto 65 kr.
Zivljenska esenca steklončionica 22 kr.
Angležki balm, steklonca 50 kr.
Fijakerski prsni prašek, 1 škatiljca 35 kr., poštno prosto 60 kr.
Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuju rast las, škatiljca 2 gld.
Univerzalni plašter prof. Stendola, posodica 50 kr., poštno prosto 75 kr.
Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domaćo sredstvo proti posodi- cam slabo prebava, 1 zavitek 1 gld.
 Razven imonovanih izdelkov dobivajo se še drugo tu- in inozemske farmaceutično spojla- litete, ki so bile po svih avstrijskih časopisih oznanjene; in so na zahtevanje točno in v čono preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.
 Pri dopošiljlatvi denarja po poštnoj nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 7-12

Naše
vinogradare i gospodare
 u Istri
 upozoruje podpisani,
da je pripravan kupiti vina
 bilo kojegod vrsti i kolicine,
 ako je zdravo, nepokvareno i ne previsoko ciono.

Ponudba prima:
J. B. Pećar,
 Belovar (Hrvatska.) 4-4

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.
 Bogate knjige z uzorei, kakoršnih šo ni bilo, za krojače nefrankovano. Jas ne popušćam za 2 1/2, ali 3 1/2, goldinarjev pri metri, ne dajem čariti krojačim, kakor to dela konkurenca na raznu sazidje roko, ampak imam lo trdnu in čistu cenu, tako, da nema kopiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim toraj zabavati se moje knjige z uzorei. Štaram tudi pred. plami kon- kurenco, ponujajoći dvakrat toliko popustka.

SNOVI ZA OBLEKE.
 Poružen in doskaj za čistito duhovništvo, pred- pisane snovi sa uniformo c. kr. uradnikov, tudi sa veterane, ognjegašo, telodova, literje, sukna sa bijljade in igralna mise, prepripe za vozove, loden nepravdomen sa lovsko sukna, snovi sa prati, pitne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Ekor hoće kupiti vredno, poštno, trajno, čisto voleno suknevo blago, no pa dober kup unajje, ki so komaj toliko vredna, kolikor se plaća krojaču, obrno naj se do

IVANA STIKAROVSKY u BRNU
 (v tom Manchestru Avstrije)
 Najveća zaloga fabričnoga sukna, v vrednosti milijona gld.
 Da pojasnim veličnost in zmoglost isjaviam, da moja roka izradjuje najveće izvanje sukna v Evropi, izdelovaje kamgarovo, potrebštin za krojače in velike knjižgovernice i sa lastno namenu. Da se proprića, a vsem tom, prošim slavne obilništvo, da si, kadur mi prilika na- nos, ogleda volikano prostoro mojih proda- jalnica, kjer ima posta 150 ljudji.
 Pošilja se le po poštnem povzetju.
 Dopisujo se v romškom, češkom, ogrckom, polj- skom, italijanskom, francuskom in engleskom 24-8
 Josiku. 24-2

EPILEPSIJA 12-7
 (BOŽIAST)
 ozdravljiva brez povrnive, tisući morjo dokazati za nečuvveni uspjeh znanstva.
 Natančno poročila z povratno marko je pošiljati:
OFFICE SANTAS“ PARIS
 30, Faubourg Montmartre.